

PORADNIK PRAWNY

TEMAT:

Pomoc Społeczna

Redakcja i opracowanie:
Mgr prawa Michał Stangrett

We współpracy z Zespołem w składzie:
Adw. Grzegorz Fiuto
Adw. Elżbieta Kurzępa
Adw. Anna Lach
R. pr. Joanna Pifczyk
R. pr. Paweł Sikora
Mgr prawa Izabela Borek
Mgr prawa Jeremi Chętkowski

Zadanie współfinansowane ze środków budżetu
Powiatu Bolesławieckiego

Szanowni Państwo

Oddajemy w Państwa ręce kolejną pozycję z naszej serii poradników, poruszającą najistotniejsze kwestie, które pojawiają się w toku świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej.

Chcąc w możliwie najszerszy sposób odpowiadać na potrzeby społeczeństwa - prowadzimy stały monitoring potrzeb celem utworzenia listy priorytetowych obszarów wsparcia. W opracowaniu podjęliśmy próbę usystematyzowania zagadnień związanych z dostępem do usług na szeroko pojętym polu pomocy społecznej. Tworząc ową publikację staraliśmy się przedstawiać poszczególne kwestie przystępnym językiem oraz w formie zachęcającej do zapoznania się z przedmiotową materią. Dodatkowym walorem poradnika są praktyczne przykłady rozwiązań spraw, opracowane na podstawie udzielonych porad w Punktach Nieodpłatnej Pomocy Prawnej.

Naszym celem jest zmniejszenie wciąż dużego dystansu na linii obywatel - prawo, co w Naszej ocenie jest niezwykle istotnym elementem w kontekście poszerzania świadomości prawnej społeczeństwa.

Obszar pomocy społecznej jest tematyką, która może zainteresować każdego, niezależnie od wieku, stanu zdrowia czy też pozycji zawodowej. Na skutek często niezależnych od nas czynników możemy znaleźć się w sytuacji kryzysowej i wtedy właśnie wiedza z zakresu usług oraz instytucji pomocy społecznej odgrywa doniosłą rolę. Nasza publikacja może być także swoistego rodzaju drogowskazem przekazując wiedzę o tym, jakie i komu przysługują prawa, przydatną w wielu codziennych sytuacjach życiowych.

Żywimy głęboką nadzieję, że szczegółowo dobrana tematyka różnorodnych aspektów prawnych problemów, które zostały omówione przez różnych autorów, a następnie starannie wyselekcjonowane w niniejszej publikacji zaspokoi potrzeby licznych czytelników oraz pomoże odnaleźć się w gąszczu przepisów prawa, poznać swoje prawa i skutecznie dochodzić ich realizacji.

W przypadku pytań oraz chęci rozwiązania problemów natury prawnej zachęcamy do korzystania z usług Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzonych przez nasze Stowarzyszenie, których wykaz znajduje się na naszej stronie internetowej www.dogma.org.pl

ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Świadczenia pomocy społecznej dzielimy na obligatoryjne i fakultatywne. Każde z nich ma ustawowe przesłanki stanowiące podstawę ich przyznania. Rozróżniamy następujące rodzaje świadczeń: w naturze, w usługach oraz pieniężne. Mogą być udzielane bezpłatnie, odpłatnie lub częściowo odpłatnie.

Świadczenia pieniężne:

- **Zasiłek stały** – przyznawany pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy.
- **Zasiłek okresowy** – przyznawany w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania się lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.
- **Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy** – przyznawany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie w całości lub w części kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw domowych, a także kosztów pogrzebu. Dodatkowo osobom bezdomnym i innym osobom nie mającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany w formie biletu kredytowanego. Zasiłek celowy może być również przyznany w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego. Zasiłek celowy przyznawany jest również osobom lub rodzinom, które ucierpiały wskutek klęski żywiołowej lub ekologicznej lub zdarzenia losowego.
- **Zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie się** – przyznawana osobie lub rodzinie w formie pieniężnej lub rzeczowej. Pomoc w formie pieniężnej może być przyznawana w formie jednorazowego zasiłku celowego lub nieoprocentowanej pożyczki, warunki udzielenia i spłaty pożyczki określa umowa podpisana z gminą. Pożyczka może być umorzona w całości lub w części, jeżeli przyczyni się to do szybszego osiągnięcia celów pomocy społecznej
- **Pomoc na usamodzielnienie się i kontynuowanie nauki** – przyznawana osobie usamodzielnianej, która osiągnęła pełnoletniość w rodzinie zastępczej oraz osobie pełnoletniej, opuszczającej placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy - i przebywającej tam co najmniej rok. Pomoc przyznawana jest na czas trwania nauki, do czasu jej ukończenia, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia.

- **Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd** – nie wymaga przeprowadzenia osobnego wywiadu środowiskowego, realizowane jest przez lokalny ośrodek pomocy społecznej, nie wymaga wydania decyzji administracyjnej, wynagrodzenie wypłacane jest w kwocie ustalonej przez sąd przelewem na rachunek bankowy opiekuna.

Świadczenia niepieniężne m.in.:

- praca socjalna,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenie społeczne,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej

Udzielenie świadczenia wymaga wcześniejszego przeprowadzenia przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego w celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osoby lub rodziny.

Zasady przyznawania

Postawą udzielenia pomocy społecznej jest wniosek:

- osoby zainteresowanej,
- przedstawiciela ustawowego wnioskodawcy,
- innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Może być także udzielana z urzędu.

Pomoc społeczna może być udzielana w miejscu zamieszkania wnioskodawcy w ośrodkach pomocy społecznej.

Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Kryterium dochodowe do otrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej dla osoby samodzielnie gospodarującej wynosi 701 zł (od 1.10.2018 r.) – obecnie 634 zł, a dla osoby w rodzinie 528 zł (od 1.10.2018 r.) – obecnie 514 zł.

Odmowa przyznania świadczenia

W Ustawie o pomocy społecznej przewidziane są sytuacje, w których wydaje się

decyzje negatywne, od których przysługuje odwołanie. Odwołanie wnosi się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem ośrodka pomocy który wydał decyzję.

Podstawą negatywnej decyzji może być m.in. gdy osoba lub rodzina marnotrawi własne zasoby finansowe lub przyznane świadczenia, celowo je niszczy lub korzysta z nich w sposób niezgodny z przeznaczeniem, marnotrawi własne zasoby finansowe, nie współdziała z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej, odmawia zawarcia kontraktu socjalnego lub nie dotrzymuje jego postanowień, bez uzasadnienia odmawia podejmowania leczenia odwykowego w przypadku osoby uzależnionej.

OPIS PRZYPADKU

Janina K. ma 50 lat i jest po zawale. Mąż Janiny K. nie żyje, natomiast syn aktualnie mieszka w sąsiedniej miejscowości, gdzie studiuje. Czy możliwe jest przyznanie świadczenia w postaci usług opiekuńczych dla Janiny K. ?

ROZWIĄZANIE

Usługi opiekuńcze przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. W pierwszej kolejności obowiązek opieki spoczywa na rodzinie Janiny K. Jednak gdy rodzina, w tym wypadku syn, takiej opieki nie może zapewnić organ może przyznać świadczenie w postaci usług opiekuńczych. Ośrodek pomocy społecznej przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

OPIS PRZYPADKU

Joannie W. doręczona została decyzja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w miejscowości R. o odmowie przyznania zasiłku celowego na zakup leków oraz opłatę energii elektrycznej z powodu przekroczenia kryterium dochodowego. Joanna W. kwestionuje takie rozstrzygnięcie, a w szczególności sposób oszacowania przez organ administracji wysokości jej dochodów oraz ustalenia, iż dochód ten umożliwi jej zabezpieczenie potrzeb w zakresie leków i energii elektrycznej. W jaki sposób Joanna W. może skutecznie odwołać się od otrzymanej decyzji?

ROZWIĄZANIE

Zgodnie z art. 127 § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji. Właściwy do rozpatrzenia odwołania jest organ wyższego stopnia, chyba że ustawa przewiduje inny organ odwoławczy. Odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję. Odwołanie wnosi się w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie, a gdy decyzja została ogłoszona ustnie - od dnia jej ogłoszenia stronie (art. 129 § 1 i 2 Kodeksu

postępowania administracyjnego). Odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia. Wystarczy, jeżeli z odwołania wynika, że strona nie jest zadowolona z wydanej decyzji (art. 128 Kodeksu postępowania administracyjnego). **Joanna W. powinna zatem w terminie 14 dni od dnia doręczenia jej decyzji wnieść odwołanie do organu wyższej instancji**, tj. właściwego miejscowo Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w miejscowości R. W odwołaniu **powinna wskazać decyzję, której dotyczy odwołanie oraz określić błędy, jakie poczynił w jej opinii organ pierwszej instancji przy wydawaniu rozstrzygnięcia**. Po przeprowadzeniu postępowania organ odwoławczy wyda decyzję, w której może utrzymać w mocy zaskarżoną decyzję albo uchyli zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzeknie co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję - umorzy postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części, albo umorzy postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego).

ZASIŁEK RODZINNY I DODATKI

Zasiłek rodzinny to świadczenie na częściowe pokrycie wydatków z przeznaczeniem na utrzymanie dziecka.

Zasady przyznawania zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka,
- osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony)
- do ukończenia przez dziecko:
- 18 roku życia,
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia,
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego.

Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł.

Wysokość zasiłku wynosi obecnie:

- 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może starać się również o **dodatki do zasiłku rodzinnego** np.:

Dodatek z tytułu urodzenia dziecka przysługuje jednorazowo w wysokości 1000,00 zł.

Otrzymać go mogą:

- matka lub ojciec,
- opiekun prawny dziecka
- opiekun faktyczny dziecka, w wieku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli nie został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego przysługuje w wysokości 400,00 zł miesięcznie.

W przypadku korzystania z urlopu wychowawczego przez oboje rodziców równocześnie lub opiekunów prawnych przysługuje jeden dodatek.

Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje w wysokości 193,00 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 386,00 zł na wszystkie dzieci.

W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 160,00 zł na wszystkie dzieci.

Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej przysługuje w wysokości 95,00 zł miesięcznie.

Dodatek przysługuje na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego.

Przysługuje:

- matce lub ojcu,
- opiekunowi faktycznemu lub opiekunowi prawnemu.

Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przysługuje raz w roku w wysokości 100,00 zł na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem w szkole nowego roku szkolnego lub przygotowania przedszkolnego.

Przysługuje:

- matce lub ojcu,
- opiekunowi prawnemu dziecka lub opiekunowi faktycznemu dziecka,
- osobie uczącej się.

Odmowa przyznania

Zasiłek rodzinny nie przysługuje w przypadku, gdy:

- nie spełniono kryterium dochodowego,
- dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim,
- dziecko umieszczono w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej,
- osobę uczącą się umieszczono w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- osoba ucząca się lub pełnoletnie dziecko jest uprawnione do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zasądzone alimentów na rzecz dziecka od drugiego rodzica, chyba że:
- rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje,
 - nieznan jest ojciec dziecka,
 - oddalono powództwo alimentacyjne od drugiego rodzica,
 - sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka, zwalniając drugiego rodzica z tego obowiązku,
- członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny za granicą, (chyba że przepisy prawa stanowią inaczej),
- o świadczenie wystąpiła osoba nieuprawniona,
- wystąpiły błędy formalne.

Dodatek z tytułu urodzenia dziecka nie przysługuje gdy:

- brak jest podstawy do zasiłku rodzinnego,
- matka dziecka nie spełniła wymogu pozostawania pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do porodu,
- brak jest zaświadczenia o pozostawaniu pod opieką medyczną przez matkę dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka wystąpił z wnioskiem po ukończeniu przez dziecko pierwszego roku życia, a w przypadku złożenia wniosku do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia, jeżeli został przyznany rodzicom lub opiekunowi prawnemu dziecka.

Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego nie przysługuje, jeżeli:

- zasiłek rodzinny jest nienależny,
- pracownik pozostawał w stosunku pracy przez okres krótszy niż 6 miesięcy (bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego),
- pracownik podjął lub kontynuuje zatrudnienie powodujące niemożność sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,

- dziecko umieszczono w placówce zapewniającej całodobową opiekę i korzysta z niej przez więcej niż 5 dni w tygodniu (za wyjątkiem działalności leczniczej),
- zaprzestano sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem,
- pracownik korzysta z zasiłku macierzyńskiego w okresie urlopu wychowawczego.

Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej nie przysługuje, gdy:

- zasiłek rodzinny jest nienależny,
- w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych rodzina nie jest wielodzietna.

Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego nie przysługuje w przypadku:

- braku prawa do zasiłku,
- wystąpienia z wnioskiem o świadczenie po zakończeniu okresu zasiłkowego.

Stronom przysługuje prawo odwołania od decyzji administracyjnej w ciągu 14 dni od daty jej otrzymania. Odwołanie wnosi się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem ośrodka pomocy, który wydał decyzję.

OPIS PRZYPADKU

Małgorzata i Paweł małżonkowie W. mieszkają i pracują w Wielkiej Brytanii. Ich córka, Karolina W. która ukończyła już 18 rok życia, ale wciąż pobiera naukę w pełnym wymiarze czasu mieszka w Polsce. Rodzice Karoliny W. otrzymują na córkę zasiłek rodzinny w Wielkiej Brytanii - Child benefit. Czy zasiłek ten będzie podlegał opodatkowaniu w Polsce?

ROZWIĄZANIE

Na podstawie powołanych przepisów prawa, świadczenia z Wielkiej Brytanii otrzymane przez osobę mającą miejsce zamieszkania dla celów podatkowych na terenie Polski, określone w art. 17 ust. 1 ww. Konwencji jako „inne podobne wynagrodzenia” podlegają opodatkowaniu tylko w Polsce. Oznacza to, że do ich opodatkowania w Polsce stosuje się przepisy polskiego prawa podatkowego obowiązujące w danym roku podatkowym.

Zgodnie z generalną zasadą powszechności opodatkowania, wyrażoną art. 9 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody, z wyjątkiem dochodów wymienionych w art. 21, 52, 52a i 52c oraz dochodów, od których na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej zaniechano poboru podatku. Jednakże na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy, wolne od podatku dochodowego są świadczenia rodzinne otrzymane na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, dodatki rodzinne i pielęgnacyjne, świadczenia pieniężne otrzymane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów oraz zasiłki porodowe otrzymane na podstawie odrębnych przepisów.

Zgodnie zatem z postanowieniami Konwencji między Rzeczpospolitą Polską a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i od zysków majątkowych świadczenie w postaci zasiłku otrzymywanego z Wielkiej Brytanii wypłacane osobie mającej miejsce zamieszkania w Polsce podlega opodatkowaniu tylko w Polsce. Jednocześnie jednak przedmiotowe świadczenie jest zwolnione od podatku na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 8 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Nie występuje zatem obowiązek odprowadzania zaliczek na podatek dochodowy od ww. świadczeń.

ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE, ZASIŁEK I DODATEK PIELĘGNACYJNY

Prawo do pobierania świadczenia pielęgnacyjnego (1477,00 zł) ma:

- matka lub ojciec dziecka;
- opiekun faktyczny dziecka;
- osoba będąca rodziną zastępczą spokrewnioną;
- inne osoby, na których ciąży obowiązek alimentacji (za wyjątkiem osób o znacznym st. niepełnosprawności)

Przysługuje osobom, w sytuacji gdy rezygnują z pracy celem sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem i potrzebującym stałej lub długotrwałej opieki, a także opieki w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Warunkiem otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego jest powstanie niepełnosprawności przed ukończeniem 18 roku życia, bądź przed ukończeniem 25 roku życia, ale gdy osoba studiuje.

Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się celem częściowego pokrycia wydatków na opiekę i pomoc innej osobie w związku z jej niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Ustala się go na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony.

Zasady przyznawania

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku,
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia (znacznym stopień niepełnosprawności),
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia (umiarkowany stopień niepełnosprawności, powstały przed 21 rokiem życia),

- osobie po 75 roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny ustalany jest bez kryterium dochodowego.

Odmowa przyznania

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje:

- osobie z uprawnieniami do dodatku pielęgnacyjnego,
- osobie umieszczonej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie (nieodpłatnie),
- jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenie na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba że przepisy stanowią inaczej).

Dodatek pielęgnacyjny

Podstawą regulującą przyznanie dodatku pielęgnacyjnego jest ustawa o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r.

Zasady przyznawania

Dodatek pielęgnacyjny przysługuje wyłącznie osobom, które są uprawnione do świadczeń emerytalno-rentowych i dodatkowo spełniają jeden z poniższych warunków:

- ukończyły 75 lat,
- nie ukończyły 75 lat, jednakże zostały uznane za całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji.

Osoba po ukończeniu 75 roku życia jest automatycznie uprawniona do otrzymania dodatku pielęgnacyjnego z ZUS.

Gdy osoba nie ukończyła 75 roku życia lecz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji dodatek pielęgnacyjny przyznawany jest na wniosek.

ZUS na podstawie złożonego wniosku i zaświadczenia o stanie zdrowia od lekarza prowadzącego oraz dołączonej dokumentacji medycznej skieruje wnioskodawcę na badanie. Badanie przeprowadzi lekarz orzecznik ZUS, który ma obowiązek ustalić czy osoba ta utraciła częściowo czy całkowicie zdolność do pracy.

Odmowa przyznania

Od orzeczenia lekarza orzecznika, o tylko częściowej niezdolności do pracy, przysługuje **sprzeciw**. Wnosi się go do ZUS w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

Orzeczenie lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej jest podstawą do wydania przez ZUS decyzji w sprawie dodatku pielęgnacyjnego. Od decyzji, która jest niekorzystna dla osoby zainteresowanej można złożyć odwołanie. **Odwołanie** zostanie skierowane do sądu i to **sąd podejmie decyzję** o zasadności przyznania prawa do dodatku pielęgnacyjnego.

OPIS PRZYPADKU

Pan Bartosz P. w wieku 24 lat zaczął czynić starania w celu otrzymania umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Pan Bartosz P. otrzymał decyzję, w której orzeczono o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, z informacją iż niepełnosprawność istnieje od 17. roku życia. W Urzędzie Miasta został poinformowany, iż z uwagi na fakt wydania decyzji w wieku powyżej 21 lat nie przysługuje mu żadne świadczenie pieniężne. Czy w takiej sytuacji przysługuje zasiłek pielęgnacyjny?

ROZWIĄZANIE

Zgodnie z art. 16 ust. 3 Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych „Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia.”

Pomimo wydania decyzji o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności po ukończeniu 21 lat istnieje możliwość uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego. Najistotniejszym jest bowiem moment powstania niepełnosprawności. W przypadku gdy w orzeczeniu podaje się datę, od której istnieje niepełnosprawność to jest ona wiążąca w celu uzyskania świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku pielęgnacyjnego.

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego ustalone jest:

- na czas ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności,*
- na czas nieokreślony, gdy orzeczenie wydane jest na stałe,*
- na czas nieokreślony, gdy świadczenie przyznane jest osobie, która ukończyła 75 lat.*

Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wynosi obecnie 153 zł miesięcznie. Wniosek o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego należy złożyć w urzędzie miasta lub gminy w jednostce wypłacającej świadczenia rodzinne.

Zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopów z tytułu rodzicielstwa.

Przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego, albo w okresie urlopu wychowawczego:

- urodziła dziecko,
- przyjęła dziecko w wieku do 7 roku życia na wychowanie i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia (podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego dziecka - do 10 roku życia);
- przyjęła na wychowanie w ramach rodziny zastępczej dziecko w wieku do 7 roku życia (podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego dziecka - do 10 roku życia), z wyjątkiem zawodowej rodziny zastępczej.

Zasady przyznawania

Zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego.

Na wniosek matka dziecka może dzielić się z ojcem dziecka (ubezpieczony) korzystaniem z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego albo jego części.

Okres wypłaty zasiłku wynosi:

- 20 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie,
- 31 tygodni w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie,
- 33 tygodni w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie,
- 35 tygodni w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie,
- 37 tygodni w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie.

Z zasiłku macierzyńskiego może skorzystać ojciec dziecka lub inny członek rodziny jeżeli:

- matka dziecka umrze lub porzuci dziecko i
- osoby te przerwą zatrudnienie lub inną działalność zarobkową w celu sprawowania opieki nad dzieckiem.

Z zasiłku macierzyńskiego może skorzystać także ubezpieczony ojciec dziecka, jeżeli matka dziecka wykorzysta co najmniej 14 tygodni urlopu macierzyńskiego.

O zasiłek macierzyński może wystąpić ubezpieczony ojciec dziecka, jeżeli

ubezpieczona, wymagająca opieki szpitalnej ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem, po wykorzystaniu zasiłku macierzyńskiego w wymiarze 8 tygodni po porodzie, przerwie pobieranie tego zasiłku.

Zasiłek macierzyński za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego można wykorzystać:

- w całości
- w trzech (maksymalnie) częściach następujących bezpośrednio po sobie, z których każda nie może być krótsza niż 8 tygodni.

Zasiłek macierzyński za okres ustalony jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, przysługuje:

- w wysokości 100% podstawy wymiaru, natomiast za okres ustalony jako okres urlopu rodzicielskiego
- w wysokości 60% podstawy wymiaru zasiłku.

Urlop rodzicielski

Bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze rodzic ma prawo do **urlopu rodzicielskiego**. Wniosek o udzielenie urlopu składamy u swojego pracodawcy.

Jest płatny i trwa:

- 32 tygodnie przy jednym dziecku lub
- 34 tygodnie przy ciąży mnogiej.

udzielany jest jednorazowo lub nie więcej niż w czterech częściach, nie krócej niż 8 tygodni każda część, do końca roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 lat.

Jeśli ze świadczenia korzystają jednocześnie oboje rodzice, łączny wymiar urlopu rodzicielskiego skraca się do 16 tygodni.

Urlop rodzicielski oboje rodzice mogą wykorzystać wspólnie lub podzielić między siebie.

Istotny jest czas, w którym zostanie złożony wniosek o urlop rodzicielski. Zależy od tego wysokość zasiłku macierzyńskiego, który będzie wypłacany w czasie jego trwania.

Jeśli wniosek zostanie złożony nie później niż 21 dni po porodzie, zasiłek wyniesie 80 proc. podstawy wymiaru przez cały czas trwania urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego. Jeżeli później niż 21 dni przed rozpoczęciem urlopu rodzicielskiego, zasiłek w czasie urlopu macierzyńskiego i części urlopu rodzicielskiego będzie wynosił 100 proc. a później tylko 60 proc. podstawy wymiaru.

Odmowa przyznania

W przypadku, gdy ZUS nabierze wątpliwości, czy osoba której wypłacany jest zasiłek rzeczywiście świadczyła pracę, może zakwestionować umowę o pracę, a nawet zlecić przeprowadzenie kontroli płatnika składek.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lipca 2012 r. (II UK 14/12) „Zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego nie jest skuteczne, jeśli dotyczy osoby, która nie może być uznana za podmiot tego rodzaju ubezpieczenia, ponieważ nie świadczy pracy w ramach stosunku pracy i przez to nie można jej przypisać cech pracownika”, oraz w wyroku z dnia 18 października 2005 r. (II UK 43/05) „Cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, ale nie może to oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań oraz korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawarciu umowy o pracę na krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczenia (np. urodzeniem dziecka) i ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania świadczeń obliczonych od tej podstawy. Taka umowa o pracę jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.”

W przypadku odmowy przyznania świadczenia macierzyńskiego można odwołać się do sądu od decyzji ZUS. Odwołanie musi nastąpić w terminie miesiąca od doręczenia decyzji. Odwołanie składa się pisemnie w placówce ZUS, która wydała decyzję bądź za pośrednictwem poczty. Odwołanie sporządzić i wnieść może także profesjonalny pełnomocnik.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Zasady przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego określa ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Zasady przyznawania

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują:

- a) obywatelom polskim;
- b) cudzoziemcom:
 - jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
 - przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej oraz zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,

jeżeli osoby takie zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres świadczeniowy, w którym otrzymują świadczenia z funduszu alimentacyjnego, chyba że dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W art. 2 pkt 11 cyt. ustawy ustawodawca określa kim jest **osoba uprawniona do alimentów z funduszu** – jest to osobę uprawnioną do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna, czyli taka, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych.

Zgodnie z art. 9 cyt. ustawy świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej **do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo.**

Przyznanie prawa do świadczeń, a następnie ich wypłata następuje **na wniosek** samej osoby zainteresowanej bądź jej przedstawiciela ustawowego. **Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej, a postępowanie prowadzi organ właściwy - tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta.** Realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego może być także przekazana do jednostki organizacyjnej gminy np. do ośrodka pomocy społecznej. Organ rozpatrujący sprawę weźmie pod uwagę **kryterium dochodowe** - dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie **nie może przekroczyć kwoty 725 zł.**

Maksymalna wysokość świadczeń z funduszu określana jest na podstawie ustalonych alimentów, **nie wyższej jednakże niż 500 zł miesięcznie.**

W przypadku wystąpienia zmian mających wpływ na prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego osoba uprawniona albo jej przedstawiciel ustawowy, którzy złożyli wniosek o przyznanie świadczenia z funduszu są obowiązani do niezwłocznego powiadomienia o tym organu wypłacającego świadczenia - niepoinformowanie organu wypłacającego świadczenia o zmianach mających wpływ na prawo do tych świadczeń może skutkować koniecznością jego zwrotu.

Odmowa przyznania

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona:

- została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej,
- zawarła związek małżeński.

Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego kończy się wydaniem decyzji administracyjnej **w terminie 30 dni** od daty złożenia wniosku i skompletowania dokumentów.

W przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku urząd wezwie nas pisemnie do poprawienia lub uzupełnienia wniosku. Będziemy mieć na to 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Jeżeli złożymy wniosek bez wymaganych dokumentów, to urząd wniosek przyjmuje i wyznaczy dodatkowy termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Jeśli w tym terminie dokumentów nie dostarczymy wniosku nie będzie rozpatrzony.

Jeśli otrzymamy decyzję odmowną, z którą nie będziemy się zgadzać, przysługuje nam prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję, w terminie 14 dni od doręczenia decyzji. Odwołanie nie podlega opłatom.

RENTA RODZINNA

Renta rodzinna jest świadczeniem przysługującym uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Zasady przyznawania

Uprawnionymi do renty rodzinnej są:

- dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione,
- dzieci przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej,
- małżonek (wdowa i wdowiec),
- rodzice (rodzicami są również ojczym i macocha oraz osoby przysposabiające).

Członkom rodziny przysługuje **jedna łączna renta rodzinna**, a w razie konieczności jest ona dzielona w równe części między uprawnionych.

O wysokości renty rodzinnej decyduje wysokość emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, która przysługiwałaby osobie zmarłej. W efekcie renta rodzinna wynosi:

- dla jednej osoby uprawnionej - 85 proc. świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu,
- dla dwóch osób uprawnionych - 90 proc. świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu,
- dla trzech i więcej osób uprawnionych - 95 proc. świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu.

Prezes ZUS może przyznać rentę rodzinną w drodze wyjątku, jeżeli wnioskodawca spełnia łącznie następujące warunki:

- jest lub był osobą ubezpieczoną albo jest członkiem rodziny pozostałym po ubezpieczonym,
- nie spełnia warunków wymaganych w ustawie o emeryturach i rentach do uzyskania świadczeń wskutek szczególnych okoliczności,
- nie może podjąć pracy lub działalności objętej ubezpieczeniem społecznym ze względu na całkowitą niezdolność do pracy lub wiek,
- nie ma niezbędnych środków utrzymania.

Kwestionowanie wysokości świadczenia

Osoba niezgadająca się z wydaną decyzją ma prawo wnieść odwołanie.

Odwołanie składa się za pośrednictwem oddziału ZUS, który ją wydał, do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania. Na złożenie odwołania ma się miesiąc od dnia doręczenia decyzji. Odwołanie wnosi się na piśmie do oddziału ZUS, który wydał decyzję, albo ustnie do protokołu sporządzonego przez ten oddział.

W postępowaniu w pierwszej instancji, czyli przed sądem okręgowym, nie ma opłat.

Odmowa przyznania

Członkowie rodziny zmarłego mogą wystąpić o rentę rodzinną, jeśli ta osoba w chwili śmierci miała prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub choćby spełniała warunki do uzyskania jednego z tych świadczeń. Tak wskazuje art. 65 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. DzU z 2013 r., poz. 1440 ze zm., dalej ustawa emerytalna).

W przypadku gdy zmarły nie spełniał warunków do otrzymania emerytury lub renty z racji niezdolności do pracy ZUS odmówi przyznania świadczenia.

Nota o Stowarzyszeniu „DOGMA”

Stowarzyszenie DOGMA jest jedną z wiodących organizacji pozarządowych, która od 15 lat realizuje szereg inicjatyw obywatelskich nakierowanych na poszerzanie świadomości prawnej społeczeństwa oraz dostępu do bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich.

Od 2016 r. Stowarzyszenie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej – w ciągu 2,5 roku (do końca czerwca 2018 r.) prowadzenia projektów obejmujących Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w całym kraju udzieliliśmy ponad 18 000 porad osobom znajdującym się w kryzysowych chwilach swojego życia, wykluczonym społecznie, niejednokrotnie pozbawionym środków finansowych do poszukiwania profesjonalnej pomocy prawnej na rynku usług prawniczych.

W roku 2018 pełnimy dyżury w 29 PNPP na terenie 7 województw: śląskiego, małopolskiego, podkarpackiego, dolnośląskiego, lubelskiego, pomorskiego, łódzkiego, a także realizujemy wiele projektów edukacyjnych skierowanych zarówno do najmłodszych jak i najstarszych członków naszego społeczeństwa. Obecnie DOGMA w ramach swojej statutowej działalności współpracuje z ponad **60 prawnikami**, specjalizującymi się w różnych dziedzinach prawa.

Masz pytania, wątpliwości? Obawiasz się o swoje prawa? Skontaktuj się z nami!

Katowice, 2018 r.

Biblioteczka Prawna Stowarzyszenia „DOGMA”

**PUBLIKACJA
WYDANA PRZEZ:**

**Stowarzyszenie Na Rzecz
Poradnictwa Obywatelskiego
„Dogma”**

40-074 Katowice, ul. Raciborska 48, lok.2
tel. 32 557 51 83

stowarzyszeniedogma@gmail.com
www.dogma.org.pl

NIP: 634-25-05-321, REGON: 278130684, KRS: 0000175368

Zadanie współfinansowane ze środków budżetu
Powiatu Bolesławieckiego

